

NORGES INDSKRIFTER

MED DE ÆLDRE RUNER.

UDGIVNE

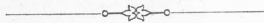
FOR

DET NORSKE HISTORISKE KILDESKRIFTFOND

VED

SOPHUS BUGGE.

I.

CHRISTIANIA.

A. W. BRØGGERS BOGTRYKKERI.

1891—1903.

Anden Bog.

Runenavnene.

Kapitel I.

I første Bog har jeg meddelt Oplysninger om den ældste germanske Runeskrift: om Antallet af dens Tegn; om den eiendommelige Rækkefølge, i hvilken disse Tegn sammenstilles; om de enkelte Tegns Former og om deres Betydning eller Lydværdi.

I det foregaaende har jeg dog ikke nærmere omtalt en Eiendommelighed ved Runerne, som er af stor Betydning for Spørgsmaalet om deres Oprindelse, nemlig deres Navne.

Hver Rune havde sit Navn. Disse Runenavne var germanske Ord, som indeholdt (i Regelen i Fremlyden) den Lyd, som Runen betegnede, og hvert af disse germanske Ord havde (ialfald i Regelen) en Ordbetydning i Sproget, som var uafhængig af den at være Runenavn.

Vi tør tro, at alle de germanske Stammer, som kjendte og brugte Runeskriften, ogsaa kjendte Runernes Navne i Former, som skiftede efter de forskjellige Stammers skiftende Sprogarter. Men Runernes Navne er os ikke bevarede fra alle de germanske Stammer, fra hvilke Runeindskrifter er os bevarede.

Den germanske Stamme, fra hvilken vi har de fleste gamle Meddelelser om Runernes Navne, er Angelsakserne. Derfor opføres i det følgende de ags. Runenavne først.

Derimod kjendes nu ikke de Runenavne, som brugtes hos de vestgermanske Stammer paa Fastlandet, førend den ags. Runeskrift hos dem blev kjendt gjennem Haandskrifter, som var skrevne af Angelsakser eller afskrevne efter ags. Haandskrifter.

De angelsaksiske Runenavne kjender vi fra Optegnelser i mange ags. Haandskrifter, af hvilke de ældste er fra 9de Aarh. (men hvis Originaler tildels kan have været ældre) og af hvilke flere har været bevarede paa Fastlandet¹). Disse Optegnelser er udgivne bl. a. hos Stephens I S. 100 ff., II S. 829 ff., jfr. III S. 9 ff. Se om dem ogsaa v. Grienberger, Arkiv XV S. 1 ff. 2).

Disse Optegnelser meddeler de ags. Runetegn med Angivelse af disses Lydværdier ved latinske Bogstaver og med Tilføielse af Runernes Navne, saaledes at Runerne opføres dels i den eiendommelige germanske Rækkefølge (»Futhark«), dels i det latinske Alfabets Rækkefølge. I flere paa Fastlandet hjemmehørende Haandskrifter, som meddeler ags. Runenavne, er disse forandrede ved Paavirkning fra eller Omsætning til tysk Sprogform (hvilket tidligst synes at have fundet Sted henimod Slutningen af 8de Aarh.). I mange af disse paa Fastlandet skrevne Haandskrifter har Runenavnene ogsaa undergaaet uvilkaarlige eller vilkaarlige Forvanskninger. Men ogsaa de i disse Haandskrifter forekommende Navneformer fortjener Opmærksomhed, dels fordi nogle af dem for Runenavnene henviser til ældre ags. Sprogformer end de, der foreligger i de rent ags. Haandskrifter, dels som interessante Bidrag til Kundskab om Runernes og Runenavnenes Udbredelse og Forandringer. Se om de Haandskrifter, som indeholder tyske Gjengivelser i ABC-Række af de ags. Runer, v. Grienberger's omhyggelige Afhandling i Arkiv XV S. 23—40.

Ved Sammenstillingen af Runenavnene i det følgende har jeg i Regelen kun nævnt rent angelsaksiske Navneformer, men ikke de Navneformer, i hvilke de ags. Former er væsentlig omdannede enten ved Indflydelse fra høytysk Sprog eller ved Forandringer af anden Art. Særlig opfører jeg de ags. Navneformer i følgende Haandskrifter:

1) Stephens 5, d. e. Optegnelser i en nu tabt Del af et engelsk Haandskrift, maaské fra 9de Aarh. Heri har været meddelt de ags. Runer i deres eiendommelige Rækkefølge med tilsvarende latinske Bogstaver og Navne. Gjengivelse i det foregaaende S. 28 efter Wimmers Facsimile S. 85 (hvor der gives nærmere Oplysninger om Udgaver). I dette Haandskrift fandtes ogsaa et ags. Digt, som giver en Forklaring af Runernes Navne. Ifølge v. Grienberger (Arkiv XV S. 2 f.) er i Runedigtet Runenavnene tilføiede af en anden Haand. Sprogformen er i denne Optegnelse vestsaksisk.

2) Stephens 8, d. e. den ags. Runerække med Angivelse af tilsvarende latinske Bogstaver og af Runernes ags. Navne i det nedenfor (under Omtalen af gotiske Runenavne) nærmere omtalte Haandskrift, som nu er i Wien, sandsynlig fra omkring Aar 900. Ogsaa hos Wimmer S. 85, hvis Facsimile i det foregaaende er

¹) Under Nr. 4 opfører Stephens en ags. Runerække, som findes i et Isidor-Haandskrift i det kongelige Bibliothek i Brüssel (Cod. 9311—19, hos Stephens kaldt „No. 155“). Dette Haandskrifts Tid angives hos Stephens som 8de Aarh. (?). Men ifølge J. van den Gheyn, Catalogue des manuscrits de la Bibliothèque Royale de Belgique II (1902) S. 273 Nr. 1322 er Haandskriftet fra 9de Aarh.

²) De gamle Optegnelser, som indeholder Runenavnene, opføres i det følgende med de Nummere, som de har hos Stephens paa de ovenfor anførte Steder.

gjengivet S. 28. Her er Sprogformen northumbrisk, og denne Optegnelse synes at grunde sig paa en Meddelelse af Alcwine.

3) Stephens 9, d. e. engelsk Haandskrift (Cotton ms. 8vo, Domitian A 9), som skal være fra 10de Aarh., meddelt hos Stephens I S. 102 og II S. 830. Sprogformen er her i det hele vestsaksisk.

Paa enkelte usikre Undtagelser nær, som i det følgende skal nævnes, kjender vi ikke de nordiske Navne paa Runerne, som brugtes dengang, da man skrev med Runer af den længere Række paa 24 Tegn. Vi kjender kun Runenavnene for den særlig nordiske Runerække paa 16 Tegn, som opstod ved Forandring af den ældre længere Række, sandsynlig langt ud i 8de Aarh.

De ældste Optegnelser, som vi kjender af de nordiske Runenavne, skriver sig fra fremmed Haand. Af dem fortjener følgende særlig at nævnes:

1) »Leiden-Rækken«, som er funden frem af Professor H. Kern og udgivet af v. Grienberger, Arkiv XIV S. 101 ff.¹⁾ Denne findes i Codex Leidensis Lat. 4to 83, et Haandskrift fra 10de Aarh., som engang har tilhørt Benediktiner-Klosteret i Fleury sur Loire. Optegnelsen indeholder de nordiske, vistnok nærmest de danske, Runer med Navne skrevne baade med Runer og med latinske Bogstaver og med Angivelse af Lydværdi. Det er en Afskrift, hvis Original, der sandsynlig var skreven af en Franker, synes at have været fra c. 825—850. Se Skaldedigt. S. 17—19. Om den nærmere Anordning se v. Grienbergers Meddelelse i Arkiv XIV S. 101 ff.

2) »Abecedarium Nordmannicum« i et Haandskrift i St. Gallen (Cod. Sang. 878) fra 9de Aarh. meddeler den kortere nordiske Runerække med tyske Vers, som indeholder de nordiske Runenavne. Navnene, som sandsynlig har været mundtlig meddelte af en dansk Mand, er blevne noget forandrede ved Indfyldelse af Versforfatterens tyske Sprogform. Meddelelsen af de danske Navne synes at have fundet Sted c. 875 kort før Nedskrivningen²⁾.

2 b) Her kan ogsaa nævnes en Codex Ratisbonensis (nu i München), om hvilken jeg henviser til Stephens Nr. 38 og til v. Grienberger, Arkiv XV S. 24, 26 f. (Nr. 9). Dette Haandskrift, som har de ags. Runer og Runenavne i ABC-Række, meddeler enkelte af Runenavnene (saaledes *caon* og *sol*) i Former, som tydelig henviser til nordiske Runenavne.

3) En Optegnelse i et engelsk Haandskrift (Cod. Cotton. Galba A 2), som har været sat til omkring Aar 1000. Her er de 16 nordiske Runer opregnede tiligemed Navne, som tydelig har dansk Form. Efter de 16 gamle Runer, som er afsluttede med 3 Prikker over hinanden, følger 6 yngre med tilføiet Lydværdi, men uden Navne: *w* (Bogstaven hos Hickes III tab. 6 er vistnok den ags. Form af *w* og ikke, som v. Grienberger har læst, *ƿ*). *k* (til Forskjel fra Rune 6, hvis Navn er

¹⁾ Jeg besidder en Afskrift af Prof. Kern, som har været saa elskværdig at skjænke mig den.

²⁾ Om denne Optegnelse se Wimmer S. 235 f. og de der anførte Skrifter, samt Brate, Bezenberger's Beiträge XI S. 190, mit Skrift Skaldedigt. S. 22 f. og v. Grienberger, Arkiv XIV S. 107 ff.

skrevet *con*). *g* (over *Y* staar hos Hicques en Prik, som mangler hos Stephens). *e*. *æ*. *d*. I Runenavnene *red*, *con*, *nod* er Enkeltvokal sat, vistnok efter yngre dansk Udtale, for Tvelyd. Navnet *hagol* viser ved *o* Indflydelse fra engelsk Sprogform. *beorc* findes ellers kun som angelsaksisk Runenavn og grunder sig derfor her vist paa engelsk Indflydelse. Baade efter de 6 yngre Runer og efter Sprogformerne synes Haandskriftet ikke at kunne være ældre end fra Slutningen af 11te Aarh. Denne Runerække er udgiven af Hicques, Thesaurus III Tab. 6, Nr. 7 og derefter hos Stephens I S. 103 Nr. 14. Se ogsaa v. Grienberger, Arkiv XIV S. 106 f. I samme Haandskrift findes bl. a. en anden Optegnelse af den nordiske Runerække paa 16 Runer med Lydværdier, men kun to Navne (*fer*, forvansket af *fe*, og *ur*), samt med Tilføielse til Slutning af den yngre Rune for *g*. Om denne Runerække (Stephens Nr. 12) og dens Forskjelligheder fra Nr. 14 skal jeg her ikke nærmere tale.

4) En i to forskjellige Afskrifter efter The Book of Ballymote (1391) foreliggende irsk Optegnelse af de norske Runer, deres Lydværdier og deres Navne, trykt hos Stephens III S. 10 f. Nr. 71—74; jfr. v. Grienberger, Arkiv XIV S. 103 ff. Afskrifterne er saaledes ikke ældre end fra Slutningen af 14de Aarh. og tildels forvanskede, men Navneformerne og de dertil hørende Runeformer synes at vise tilbage til en Original fra c. 950. Se Skaldedigtn. S. 23 f.

I den følgende Opregning af Runenavnene forbigaar jeg flere forvanskede Navneformer i disse irske Afskrifter.

5) De nordiske Runenavnene af Runetegnene uafhængige Ordbetydning forklares i et norsk (sandsynlig vestnorsk) Digt fra Slutningen af 12te eller fra 13de Aarh. Her er Forklaringerne føiede til Runetegnene, medens Runenavnene ikke er skrevne til. Digtet er bedst udgivet med Oplysninger af Kålund i »Småstykker« S. 1—16, jfr. smst. S. 100 ff., og af Wimmer, Runenschrift S. 275—280.

6) Runerne med Navne og Forklaringer findes optegnede i forskjellige islandske Haandskrifter, af hvilke det ældste er fra omkring 1500. Forklaringerne er dels givne i islandske Vers, som viser Indflydelse fra det norske Runedigt, men som i Forklaringerne har mange Tilføielser, der er aldeles uafhængige af det norske Digt, dels er Runernes Betydning forklaret paa Latin. Om de forskjellige Haandskrifter og de forskjellige Redaktioner henvises til Kålund, »Småstykker« S. 16—21, 102 f. og 111—113, samt til Wimmer S. 281—288. Herfra er de i det følgende anførte islandske Runenavne hentede.

Hvilke Navne Runerne havde i Norden paa den Tid, da man der kun kjendte den længere Rækkes Runer, kan man for flere Runers Vedkommende slutte ved Sammenligning af følgende Momenter: 1) Runernes Navne i den kortere, særlig nordiske Runerække. 2) Lydværdien af den længere Rækkes Runer. 3) Sprogformerne i de med den længere Rækkes Runer skrevne nordiske Indskrifter overhoved. 4) Den magiske Brug af enkelte af den længere Rækkes Runer i nogle nordiske Indskrifter. 5) De angelsaksiske Runenavne. 6) De gotiske Bogstavnavne.

Oplysning om Navnene paa en Rune (eller to) faar vi endelig maaské af Indskriften paa Kragehul-Spydstagen; se i det følgende om Navnene paa Runerne for *h* og for *s*.

De gotiske Runenavne er ikke bevarede i sine oprindelige gotiske Former eller i sin oprindelige Anvendelse hos Goterne som Runenavne, men vi har middelbart Kjendskab til dem gennem nogle Optegnelser i et Haandskrift, som tidligere var i Salzburg og nu er i Wien (Cod. Salisb. 140, nu i Wiener Hofbibliothek Cod. 795)¹).

Det nævnte Salzburg-Hskr., som er fra omkring Aar 900, indeholder først Breve af Angelsakseren Alcwine (766 Forstander for Skolen i York, 782 kaldet til Karl den Stores Hof). Det første Brev er rettet til Aquila, d. e. Arn, Broder til Alcwine og første Erkebiskop af Salzburg. Fremdeles indeholder Haandskriftet en Orthographia brevis, som tillægges Alcwine, og Rækken af de angelsaksiske Runer med Angivelse af deres Lydværdier og med deres Navne skrevne ved Siden (se her foran S. 28 f.). Derhos indeholder Haandskriftet, vistnok som senere Tillæg af en anden Mand, en Række Optegnelser, som vedrører gotisk Skrift og Sprog, sandsynlig efter tre forskjellige Forskrifter. Disse Optegnelser er skrevne i første Halvdel af 10de Aarh.

Ved Siden af den ags. Runerække staar de 16 første Tegn af et gotisk Alfabet (ikke Runealfabet) i den gotiske Rækkefølge fra *A* til og med *U* (Alfabet *a*). Paa følgende Side under nogle gotiske Ord atter et gotisk Alfabet i gotisk Rækkefølge fra Begyndelse til Ende (Alfabet *b*). Ved Siden deraf et Alfabet i væsentlig latinsk Rækkefølge (Alfabet *c*) og med Bogstavnavne ved Siden. (Dette er de Bogstavnavne, som her skal behandles.) Til Alfabet *a* hører Fragmenter af gotisk Bibeltekst (Lukas's Evangelium) og derover med latinsk Skrift Angivelse af Udtalen (hvored de gotiske Ord omsættes halvt til Høitysk). Endelig findes grammatiske Bemærkninger om nogle gotiske Ord. Til Slutning en Række gotiske Tal med latinske Paralleler. Th. v. Grienberger mener, at Notitserne er fælles Arbeide af en Goter og en Tysker, som brugte Latin som fælles Meddelelssprog. Om det har været en sydfransk Goter, er ikke sikkert. Salzburg-Hskr. er dog ikke den Original, hvori disse Notitser først blev nedskrevne, men en senere Afskrift. Ifølge v. Grienberger har den første Optegnelse sandsynlig fundet Sted i anden Halvdel af 8de Aarh., i Alcwines Omgivelse og under hans Paavirkning.

P. A. Munch (Monatsberichte der Kgl. Akademie der Wissenschaften zu Berlin 1848 S. 55 ff. og Det gotiske Sprogs Formlære S. 15) og siden Kirchhoff, som ikke nævner Munch, har godtgjort, at de fleste af disse Bogstavnavne egentlig er Runernes gotiske Navne, hvis Former er forandrede ved Indflydelse fra Nedskriverens høityske Sprogform.

¹) Disse Optegnelser er først udgivne af W. Grimm, Zur Literatur der Runen (Wiener Jahrbücher 1828). Oplysninger og Bemærkninger om dem findes hos P. A. Munch, Monatsberichte der Kgl. Akademie der Wissenschaften zu Berlin 1848 S. 55 ff. og Det gotiske Sprogs Formlære, Christiania 1848, S. 15 f.; A. Kirchhoff, Das gothische Runenalphabet?, Berlin 1854, S. 10 ff.; J. Zacher, Das gothische Alphabet Vulfilas, Leipzig 1855, S. 1 ff.; v. Grienberger, Sievers Beiträge XXI S. 185—224, hvis Meddelelser er meget udførlige og værdifulde; W. Luft, Studien zu den Ältesten german. Alphabeten, Gütersloh 1898, S. 71 ff., hvis Bemærkninger v. Grienberger imødegaar i sin Anmeldelse i Göttingische gelehrte Anzeigen 1899 Nr. 5 S. 390 ff.

De gotiske Bogstavnavne er i Haandskriftet skrevne under hverandre. Jeg opfører dem her i fortløbende Rækkefølge, idet jeg i det følgende skal give de nødvendige Oplysninger om de Bogstaver, ved Siden af hvilke Navnene er opførte¹⁾:

aza. bercna. gewua. daaz. eyz. fe. gaar. haal. iiz. chozma. laaz. manna. noicz. uraz. pertra. quertra. reda. sugil. tyz. uwinne. utal. enguz. ezez. uuaer. thyth.

Ved de tre sidste Bogstavnavne *ezez* (ved Siden af den gotiske Bogstav for *z*), *uuaer* (ved den gotiske Bogstav for *hw*) og *thyth* (ved den gotiske Bogstav for *þ*, og med en under Navnet skreven Tilføielse: *t & h*) er det hidtil ikke godtgjort, at de oprindelig har været Navne paa gotiske Runer. Og om *uuaer* tør dette ikke antages, da Navnet har betegnet Lyden *hw*, som i Runeskriften ikke, saaledes som i gotisk Bibelskrift²⁾, efter hvad vi ved, har været betegnet ved et enkelt Tegn. Se om disse tre sidste Bogstavnavne mere i det følgende. Der skal jeg ogsaa tale om Navnet *quertra*, som tilhører en Bogstav for en Lyd, der ikke har havt noget enkelt Tegn i den ældste germanske Runerække.

Der er intet Bevis for, at det er Ulfila selv (saaledes som Kirchhoff S. 49 f. og Wimmer S. 271 f. mener), som har overført de gotiske Runenavne paa de af ham til hans Bogskrift indførte nye Bogstaver. For det modsatte taler, som jeg siden skal vise, Navnet paa Runen for *e* (i Salzburg-Hskr. *eyz*), da Ulfila betegner kort *e* ved *ai* og ikke ved *e*. Ligeledes Navnet paa Runen for *i* (i Salzburg-Hskr. *iiz*), da Ulfila betegner langt *i* ved *ei*³⁾. Det synes tværtimod at have været en anden Goter, som ordnede Ulfilas Bogstaver efter det latinske Alfabets Rækkefølge, der først brugte Runenavnene som Navne paa Ulfilas Bogstaver.

Men naar Luft (S. 74) paastaar, at Runenavnene slet ikke har noget at gjøre med de gotiske Bogstaver, ved Siden af hvilke de er stillede i Salzburg-Hskr., saa er dette urigtigt, thi *uuaer* hører sikkert til Ulfilas Bogstavtegn for *hw*, ved Siden af hvilket det staar, og ikke til nogen Rune, da hverken et Tegn for Lyden *hw* eller et til *uuaer* svarende Navn findes i nogen Runerække⁴⁾.

O. v. Friesen i sit Skrift »Om runskriftens härkomst« (Upsala 1904)⁵⁾ nævner S. 15 f. det først som en Mulighed, at Ulfila fra Runealfabetet kunde have optaget Navnene og at disse med hans Alfabet kunde have vandret gennem Syd-Europa og holdt sig ned til 8de Aarh. Derpaa fortsætter han: »Men en annan möjlighet är dock lika stor: att runnamnen blifvit i Västeuropa applicerade på de gotiska bokstäfverna, sedan runorna blifvit där bekanta genom den sydgående kulturströmmen, som redan på 500-talet uppnådde östra Frankrike och där sammanträffade med den gotiska odlingen.«

Dette af v. Friesen nævnte Alternativ holder jeg for utilstedeligt. For det første taler herimod den Omstændighed, at Salzburg-Hskr. har Ulfilas Tegn for

¹⁾ Af typografiske Grunde gjengives her og andensteds det angelsaksiske *z* ved sædvanlig *g*.

²⁾ Af typografiske Grunde gjengiver jeg ved *hw* den gotiske Bogstav, hvis Lyd svarer til *hw* i andre germanske Sprog.

³⁾ Ganske anderledes Wimmer S. 271 f.

⁴⁾ Se v. Grienberger, Göttingische gelehrte Anzeigen 1899 Nr. 5 S. 396.

⁵⁾ Efterat første Ark (hvor S. 2 O. v. Friesens Afhandling er nævnt) var trykt, er denne Afhandling i trykt Stand ved Forfatterens Godhed kommen mig i Hænde 14de November.

hw med dertil føiet Navn *uuær*. Thi dette Navn kunde jo ikke overføres fra den i Vest-Europa brugte, ikke-gotiske Runeskrift, da hverken det nævnte Tegn eller det nævnte Navn der fandtes. Ligeledes taler imod v. Friesens Antagelse Navnet *quertra*, thi af den angelsaksiske Runeskrifts Historie ser vi, som jeg i det følgende skal vise, at en Rune for *q* endnu ikke fandtes i den vesteuropæiske Runeskrift i 8de Aarh. Endelig vilde det være høist paafaldende, i Salzburg-Hskr. at finde som gotiske Bogstavnavne Former som *wraz*, *bercna*, hvis Navnene var overførte fra den vestgermanske Runeskrift. Andre Modgrunde forbigaar jeg.

Jeg maa derfor i Overensstemmelse med de fleste Runeforskere og i Modsætning til v. Friesen holde fast ved, at de gotiske Bogstavnavne i Salzburg-Hskr. afgiver fuldt Bevis for, at Runerne hos Goterne, før Runerne blev overførte til Nordboer og Vestgermaner, havde Navne, som i det væsentlige stemte overens med de Runenavne, som vi finder hos Nordboer og hos Angelsakser.

At Runenavnene allerede har været i Brug hos Goterne, mener ogsaa v. Friesen selv, men paa Grund af et andet Forhold, som jeg senere skal nævne. Og det samme tror jeg at kunne slutte af mange andre Omstændigheder, som under min Fremstilling senere skal blive fremhævede.

Herefter skal jeg i de følgende Kapitler anføre de germanske Runenavne hvert for sig i deres angelsaksiske og nordiske Former, sammen med de i Salzburg-Hskr. optegnede Navne paa gotiske Bogstaver.

Jeg gennemgaaer dog her for det første Navnene ikke i Runernes eienommelige Rækkefølge. Jeg begynder med de Navne, som i indbyrdes tydelig til hverandre svarende (eller dog i det væsentlige svarende) Former er bevarede fra tre germanske Folk, baade i angelsaksisk og i nordisk Form, samt i de gotiske Former, som vi middelbart lærer at kjende af Salzburg-Hskr.

Altsaa: Navnene paa **m. r. j** (ags. *gēar*, oldn. *ár*, got. i Salz.-Hskr. *gaar*).
i. t. u. b. f. s. n. h. l. (Kap. II.)

Herefter opfører jeg de Navne, som i indbyrdes væsentlig overensstemmende Former kun er bevarede i den angelsaksiske Tradition og i Salzburg-Hskr.:
g. w. p. e. ŋ. o (ags. *épel*, i Salz.-Hskr. *utal*). **d.** (Kap. III.)

Saa følger Behandlingen af det ags. Runenavn *eah*, sammenstillet med de nordiske Runenavneformer *ýr*, *ir* og *eiv*. (Kap. IV.)

I et følgende Kapitel behandler jeg nogle Runenavne, ved hvilket Forholdet mellem 1) de ags. Former, 2) de nordiske Former og 3) Formerne i Salzburg-Hskr. er omstridt og vanskeligere at bestemme. Altsaa Navnene paa: **a** (ags. *ós*, oldn. *óss*, got. i Salz.-Hskr. *aza*). **k. þ** (*th*). (Kap. V.)

Endelig ags. *eolha*. (Kap. VI.)

I de Bemærkninger, som i det følgende sammenstilles, bliver Opgaven den, af Salzburg-Hskr.'s Former at finde ud de ægte gotiske Former.

Dernæst skal, navnlig ved kritisk Sammenligning af de fra flere germanske Folkestammer bevarede Navneformer, de ældste germanske Navneformer søges bestemte.

I det følgende skal jeg tillige anføre, hvilken Betydning de Ord, som var Runenavne, havde uafhængig af den at være Runenavne, f. Eks. det, at *man*, der i Angelsaksisk var Navnet paa Runen for *m*, tillige var det sædvanlige ags. Ord for »Mand, Menneske«. Jeg skal ogsaa søge at bestemme disse Ordbetydninger i det germanske Sprog, som de ældste Runenavne tilhørte.

Efter en Sammenstilling af de 24 Runenavne i de formodede oprindelige Former (Kap. VII) skal saa til Slutning følge nogle Bemærkninger om Navnet paa den senere Rune for *q* og om de tre sidste Navne i Salzburg-Hskr. *ecec*, *uuær*, *thyth* (Kap. VIII).
